

Ham: Gemeente maakt prioriteit van trage wegen

Datum laatste aanpassing 2017-03-31

Omschrijving

Gemeente Ham was een van de pilootgemeenten die deelnamen aan het proefproject 'Trage Wegen snel getoetst' van vzw Trage Wegen. Hierdoor kon het bestuur rekenen op financiële steun van deze vzw en op deskundige begeleiding.

In het kader van dit project startte Ham in 2008 met de inventarisatie van de trage wegen over het volledige grondgebied. De inventarisatie werd gedaan door enkele vrijwilligers en leverde een gegevensbestand op met de toestand van de trage wegen over het volledige grondgebied.

Trage wegen zijn verbindingen voor niet-gemotoriseerd verkeer zoals veldwegen, kerkpaden, jaagpaden, holle wegen en herbestemde spoorwegbeddingen. Ze zijn ideaal voor een fiets- of wandeltocht in de natuur, maar bieden zeker ook een alternatieve en verkeersveilige route voor schoolgaande kinderen. Ze maken immers een verbinding tussen en naar de verschillende dorpskernen. Trage wegen zijn ook van belang voor natuurontwikkeling. Zij zorgen voor een ecologische verbinding tussen natuurgebieden, waardoor tal van planten en dieren zich kunnen verspreiden over een groter gebied. Tenslotte hebben ze een belangrijke cultuurhistorische waarde. Bijna alle trage wegen zijn historische verbindingen. Dikwijls hangt er een verhaal over een oud gebruik aan vast. Verdwijnt er een trage weg, dan verdwijnt er ook een deel van het collectieve geheugen.

Alle trage wegen werden geïnventariseerd en ingedeeld in categorieën. Van makkelijk en goed bereikbaar tot moeilijk bereikbaar en weinig verhard. Zo komen zowel gezinnen, verenigingen als de echte avonturiers zeker aan hun trekken.

Het doel van dit project is dus om een fijnmazig voetgangers- en fietsnetwerk te creëren om een alternatief te bieden voor de auto op kortere afstanden en dat eventueel ook gebruikt kan worden voor toeristische of culturele doeleinden.

Op deze manier is er ook een beter beheer van delen van het openbaar domein mogelijk, waar dit af en toe door derden in gebruik werd genomen.

Als doelgroep wordt in de eerste plaats iedere inwoner van Ham gerekend die van dit netwerk gebruik wenst te/kan maken. Daarnaast zijn natuurlijk ook andere wandelaars en fietsers welkom.

In 2010 stelde gemeente Ham een 'Beleidsplan Trage Wegen' op.

In dit beleidsplan zijn onder andere de volgende doelstellingen opgenomen:

- De gemeente streeft er naar om de trage wegen maximaal te behouden. Afschaffingen of wijzigingen van trage wegen komen enkel voor in het kader van het algemeen belang en moeten een meerwaarde geven op langere termijn. Bij elke aanvraag tot afschaffing of verlegging zal de gemeente zowel de adviesnota raadplegen als een overleg plannen met de werkgroep.
- De gemeente streeft er naar jaarlijks minimum 2 afgesloten/ontoegankelijke trage wegen te herstellen. Verdwenen of ingenomen trage wegen worden hersteld in functie van hun multifunctionele meerwaarde. Bij het herstel van een trage weg wordt steeds overlegd met de aangelanden/eigenaars en/of pachters. Daarnaast wordt rekening gehouden met de wensen en noden van de actieve en passieve gebruikers. Bij het herstellen doet de gemeente een onderzoek naar de noodzaak van aanplantingen op de wegberm, de verharding van de wegbedding en het plaatsen van een bank of picknickplaats.
- De gemeente gaat waar nodig nieuwe verbindingen, in functie van missing links, in het tragewegennet en in het fiets- en voetgangersnetwerk ontwikkelen. Bij het maken van verbindingen naar of tussen trage trekpleisters en tussen trage wegen kan het zijn dat er een schakel ontbreekt. Wanneer blijkt dat zo'n schakel ontbreekt, worden stappen ondernomen om te beoordelen of een nieuwe verbinding wenselijk, nuttig en haalbaar is.

Gemeente Ham nam stuk voor stuk een aantal trage wegen onder handen. Veel van deze trage wegen zijn of waren immers in erg slechte staat. Sommige wegen waren zelfs helemaal verdwenen. Stelselmatig worden deze wegen dus in ere hersteld.

In 2010 werd een mooie kaart ontwikkeld met een overzicht van de trage wegen in Ham. Op deze kaart zijn ook de bezienswaardigheden opgenomen die langs de trage wegen te zien zijn.

De trage wegen in Ham werden ingedeeld in 5 categorieën, afhankelijk van hun 'toegankelijkheid', gaande van de categorie 'verharde wegen' tot het andere uiterste, namelijk de categorie 'dichtgegroeide wegen, slecht toegankelijk en nog nauwelijks zichtbaar, voor de echte avonturier!'

Inspiratie/aanleiding

Het gemeentebestuur van Ham was er zich van bewust dat een goed uitgewerkt trage wegennet een meerwaarde vormt in het mobiliteitsbeleid van de gemeente. Bij het opstellen van het mobiliteitsplan was de Gemeentelijke Begeleidingscommissie van oordeel dat een trage wegenplan aan het mobiliteitsplan toegevoegd moest worden ter promotie van het fijnmazig voetgangers- en fietsnetwerk. In 2008 kreeg gemeente Ham de kans om een van de pilootgemeenten te zijn in het project 'Trage wegen snel getoetst' van vzw Trage Wegen.

Betrokkenen

Gemeentebestuur Ham, vzw Trage Wegen, vrijwilligers uit gemeentelijke verenigingen (wandelclubs, oriëntatielopers, ...), UHasselt (Marjolein de Jong, docente verkeerskunde)

Timing

- 2007: eerste ideeën voor het project
- 2008: starvergadering en start inventarisatie, start pilootproject 'Trage wegen snel getoetst'
- 2009: goedkeuring actieprogramma
- 2010: goedkeuring 'Beleidsplan Trage Wegen'
- 2010: ontwikkeling overzichtskaart van de trage wegen in Ham
- 2011 en later: uitvoering van aanpassings- en herstellingswerken aan trage wegen

Communicatie

- Communicatie via het infoblad, de website en de facebookpagina van de gemeente
- Infosessie voor de inwoners van Ham
- Gemeente Ham nam enkele keren deel aan de 'Dag van de Trage Weg', waarbij er telkens heel wat belangstelling van de bevolking was. De laatste jaren nam Ham niet meer deel aan deze dag.
- In 2010 werd een kaart opgemaakt van het trage wegennet in Ham. Op deze kaart vinden inwoners en bezoekers een plannetje van de trage wegen, met een indeling in categorieën en met ook informatie over bezienswaardigheden.

Resultaten (stand van zaken 2016-11-29)

- Ter hoogte van de Torenlaan werd een buurtweg, die privaat in gebruik genomen werd, terug open gemaakt om een verbinding te creëren met de achterliggende straten (hiermee werd in 2010 ook deelgenomen aan de Dag van de Trage Weg). Er werd een trapconstructie opgericht waardoor via de Binnenweg toegang genomen kon worden tot de hoger gelegen oude spoorwegzate. Bepaalde trage wegen werden in dolomiet verhard om een trage verbinding tot aan de school in de Poststraat te bekomen. Ter hoogte van het vjvergebied werden bestaande trage wegen met een vlonderpad gecombineerd om een wandelroute te verwezenlijken.
- Op de grens met Laakdal werden 2 buurtwegen met elkaar verbonden middels een brug over de Luikse Beek. Daardoor wordt gemeente Ham opnieuw verbonden met gemeente Laakdal en wordt er dus letterlijk een brug geslagen tussen provincie Limburg en provincie Antwerpen. Richting Meerhout werd vanaf de bestaande wegenis een verbinding aangelegd tussen de zone met weekendverblijven.
- De trage wegenkaart werd ook in het GIS verwerkt en wordt door de stedenbouwkundige dienst gebruikt bij de afhandeling van hun dossiers. Zo worden bij nieuwe omvangrijke verkavelingen en bij nieuw opgestelde RUP's en BPA's steeds trage verbindingen opgelegd.
- Het trage wegenplan werd ook gebruikt voor de wandelknooppuntenroute die door de dienst toerisme werd uitgestippeld.

Financieel

- Als pilootgemeente in het proefproject 'Trage Wegen snel getoetst' van vzw Trage Wegen bedroeg de aanvankelijke investering door de gemeente 1 000 euro voor de opmaak van het beleidsplan en de voorafgaande ondersteuning door Trage Wegen vzw.
- Nadien kwamen daar de kosten voor het drukwerk van de trage wegenkaart bij.
- Er werd ook een toelage (projectsubsidie) ontvangen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst Milieu.
- De kosten voor uitvoeringswerken zijn geïntegreerd in de budgetten van de groendienst.

Mogelijke financiële en inhoudelijke ondersteuning

- Voor inhoudelijke begeleiding bij een trage wegenproject kan je terecht bij vzw Trage wegen. Op hun website vind je ook heel wat informatie.
- Via het provinciale subsidiereglement 'voor de ondersteuning van het tragewegenbeleid van de gemeenten' kan je beroep doen op financiële ondersteuning bij het starten en uitvoeren van lokale trage wegenprojecten.

Sterke punten

- De Trage Wegenkaart die ontwikkeld werd door gemeente Ham bevat ook culturele en toeristische informatie en bezienswaardigheden. De kaart geeft een mooie en aantrekkelijke voorstelling van het trage wegennetwerk. Daardoor wordt interesse opgewekt bij een groot publiek.

Tips

- Trage wegen worden niet door iedereen als iets positiefs ervaren. Eigenaars en aangelanden van de bedding zitten vaak met vragen. Het is dus erg belangrijk om van bij de aanvang van het project met zoveel mogelijk partners rond de tafel zitten (bv. landbouwers, adviesraden, wandelclubs, politiek,...).
- Deelname aan de nationale 'Dag van de trage weg' kan je project extra in de kijker zetten.
- Door de trage wegen ook een toeristisch en cultureel doel te geven, kunnen soms meer middelen vrijgemaakt worden.

Voorbeelddocumenten

- Beleidsplan Trage Wegen Ham
- Kaart Trage Wegen Ham
- Inventarisatieformulier
- Krantenartikel Ham in HBvL: Brug over Dodebeek is levend erfgoed
- Persartikels over het project:
 - Het Nieuwsblad: Ham zet haar trage wegen op kaart

Contact:

Dienst mobiliteit, gemeente Ham, mobiliteit@ham.be, T 013 61 10 40

Zowie Vangeel, vzw Trage Wegen, zowie.vangeel@tragewegen.be, T 016 23 09 04